

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ИВАН ВАЗОВ“
с. Мусачево, общ. Елин Пелин, ул. „Елин Пелин“ 11
тел. 0893 615 032, e-mail: info-2309403@edu.mon.bg

УТВЪРЖДАВАМ:

ДИРЕКТОР:

Заличен подпис

по ЗЗЛД

/М. СТАНЧЕВА/

ПРОГРАМА

ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

учебна 2023/2024 г.

Програмата за превенция на ранното напускане на училище е приета на заседание на Педагогическия съвет (Протокол № 8/13.09.2023г.) и е утвърдена със Заповед № РД-12-227/14.09.2023 г. на директора на училището.

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Програмата за превенция от отпадане е разработена в съответствие с рамкови европейски и национални документи и определените приоритети за развитие в сферата на предучилищното и училищното образование.
2. Тя конкретизира ключовите мерки в политиките за превенция, интервенция и компенсирание на отпадането и преждевременното напускане на училище на Стратегията за намаляване дела на преждеременно напусналите образователната система (2013–2020), приета от Министерския съвет с Протокол № 44 от 30.10.2013 год.
3. Програмата е разработена на основата на проект на Министерството на образованието и науката на двугодишен План за изпълнение на Стратегията за намаляване дела на преждеременно напусналите образователната система.
4. Училищната програмата за превенция на отпадането на ученици в ОУ „Иван Вазов“ с. Мусачево е разработена в контекста на Европейската платформа срещу бедността и социалното изключване на предложената от Европейската комисия „Стратегия за интелектуален устойчив растеж „Европа 2020“ и на препоръките, направени във връзка с тях по отношение превенцията на социалното изключване и за по-добро образование и грижи в периода на ранното детство, насочени към осигуряване на възможности на всички деца за най-добър старт в живота.
5. Настоящата програма конкретизира заложените политики, мерки и дейности в Стратегията за ограничаване на отпадането от училище и намаляване дела на преждеременно напусналите образователната система, съобразно спецификата и конкретните условия в ОУ „Иван Вазов“, с. Мусачево.
6. Програмата за превенция на ранното напускане на училище е част от училищната политика във връзка с прилагане на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.

II. ПРИНЦИПИ

Училищната програмата за превенция на отпадането на ученици кореспондира с темата за приобщаващото образование като предпоставка за предотвратяване на социалното изключване. Базира се на основите принципи на приобщаващото образование:

1. Всяко дете има право на образование и трябва да има равен достъп до образование.
2. Всяко дете може да учи и да се възползва от възможностите и предимствата, които образованието дава.
3. В образователния процес не се допуска дискриминация, основана на раса, пол, народност, етническа принадлежност, социален произход, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус.
4. Приобщаващото образование предполага промени в образователната система, за да може тя да се адаптира към потребностите на конкретното дете в много голяма степен, вместо детето да се адаптира към системата.
5. Различията между децата са източник на многообразие и богатство, а не на проблеми.

6. Възгледите, мнението и потребностите на подрастващите трябва да бъдат взети предвид при тяхното участие в образователната институция. Учениците следва да бъдат стимулирани в активно участие в образователния процес.

7. Всички аспекти на образованието, програми и методи на преподаване, както и формите на комуникация следва да бъдат адаптирани според индивидуалните нужди и потребности на подрастващите, за да се създават възможности за тяхното социално включване.

III. ВИЗИЯ

1. Програмата за превенция на отпадане се основава на иновативно, гъвкаво и личностно-ориентирано обучение:

1.1. Учениците да получат знания, умения и компетентности.

1.2. Да се изградят като свободни и морални личности, способни да живеят и работят заедно, да общуват помежду си, да проявяват толерантност, да поемат отговорности в демократичното гражданско общество.

1.3 Да развиват творческите си заложби и способности.

1.4. Да изградят умения и навици за здравословен начин на живот.

1.5. Училището да се утвърди като конкурентноспособен и привлекателен център за всички деца от района, подлежащи на задължително обучение.

1.6. Визията на ОУ „Иван Вазов“, с. Мусачево като училище, осигуряващо ефективна, качествена и достъпна подкрепа за деца и ученици, застрашени от отпадане, която осигурява пълноценна и личностна реализация в училищния живот, се фокусира върху:

1.7. Разнообразни дейности, насочени към удовлетворяване желанията и потребностите на подрастващите.

1.8. Съчетаване на класно-урочни, извънурочни и извънкласни форми на обучение и възпитание.

1.9. Работа с деца с изявени дарби и таланти.

1.10. Работа с деца в неравностойно социално положение.

1.11. Работа с деца със специални образователни потребности.

1.12. Работа с деца с различна етническа принадлежност.

1.13. Уютна и функционална образователна среда.

IV. ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА ПРОБЛЕМА

1. Програмата представя:

1.1. Определяне на рисковите групи ученици, застрашен от отпадане в ОУ „Иван Вазов“, с. Мусачево и прилагане на мерки, свързани с превенцията, работещи по отношение на справянето с риска от отпадане от училище;

1.2. Дефиниране на дейности, насочени към идентифицираните рискови групи от ученици, предлагащи промяна в нагласите с цел повишаване мотивацията на учениците за учене, чрез предлагане на качествено образование:

- Използване на интерактивни методи на преподаване;
- Повишаване квалификацията на учителите;
- Превръщане на училището в желана територия - подобряване на МТБ;
- Включване на учениците в извънкласни форми, проекти и целодневна организация на учебния процес;
- Приоритети дефинирани в Стратегията за развитие на училището, Годишен план на училището и План за квалификация на педагогическите кадри;

1.3. Обмен на добри и работещи практики между заинтересованите страни;

1.4. Усъвършенстване на системата за събиране на постоянна и надеждна информация за движението на децата и учениците.

Отпадането от училище и/или преждевременното напускане на образователната система е институционален, социален, а също и педагогически проблем, чието преодоляване е обект на целенасочена училищна политика. Причините затова са комплексни. Корените на това явление трябва да се търсят от една страна в семейната среда, в мотивацията на учениците за учебен труд, в слабия стремеж за личностна реализация в училищна среда, а от друга страна и в педагогическата колегия. Има ученици с прояви по отношение на дисциплина и междуличностно общуване в училище, както и известен брой слаби оценки, което неминуемо ги поставя в групата на застрашени от отпадане.

При ежеседмичните проверки на документите за извиняване на отсъствията, както и в резултат на множество разговори с ученици с отсъствия училищният екип констатира, че:

1. Извинените отсъствия са направени по следните причини:

1.1. здравословни, за които са представени съответните медицински документи;

1.2. семейни, удостоверени със заявление от родител/настойник;

1.2. за участие в извънкласни и извънучилищни дейности, съгласно годишния план на училището и получени покани за включване в такива мероприятия.

2. Най-много отсъствия имат ученици в прогимназиален етап, подлежащи на задължително обучение 5-6 сл. клас.

2.1. Сред основните причини за натрупване на неизвинени отсъствия се открояват, както следва:

2.2. Липса на родителски контрол: Родителите в повечето случаи са заинтересовани от изхранването на детето си, а не от неговото обучение и резултатите от обучението. Част от учениците са деца на т.н. мигриращи родители, които работят в чужбина, а децата им се отглеждат от баби и дядовци или са сами.

V. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО В УЧИЛИЩЕТО

В ОУ „ Иван Вазов“ се дава възможност за организирането на извънкласни форми на обучение: участия в проекти по учебни предмети, в народни танци, футбол, баскетбол, волейбол и др.

В училището се обучават деца и ученици предимно от български произход и малък % от ученици с ромски произход.

Целодневна организация на учебния процес се организира от екип от професионалисти и специалисти с доказани педагогически умения.

Осигурена е допълнителна подкрепа от специалисти: логопед, ресурсен учител и психолог от РЦПППО София област.

В предходните 10 и повече години няма данни в училището за отпаднали ученици.

Всяка учебна година в училището се разработва Програма от превантивни мерки за преодоляване отпадането на учениците от училище и риск регистър към нея.

За ефективното прилагане на програмата е необходимо първо да се определят рисковите групи от ученици, застрашени от отпадане, както и да се предложат превантивни мерки, насочени към тези групи ученици.

Като рискови фактори, предшестващи отпадането, са идентифицирани:

1. Продължително отсъствие от училище.
2. Проблемна семейна среда.
3. Трудна адаптация към режима в училище.

През предходната учебната година в ОУ „Иван Вазов“, с. Мусачево няма ученици, които попадат в дефинираните по-долу групи:

- преждевременно напуснали училище (съгласно Препоръка на Съвета на Европейския съюз от 28 юни 2011 г.) – лица между 18 и 24 години, които напускат системата на образование и обучение след завършване на основно или по-ниско образование и които не участват в никаква форма на образование или обучение;
- отпаднали от училище – ученици до 16-годишна възраст.

Силни страни:

- Подобрена материална база;
- Квалифицирани учители;
- Интерактивни методи на обучение;
- Извънкласни дейности;
- Занимания по интереси;
- Възможности за изява;
- Оказване на обща и допълнителна подкрепа;
- Създаване на приятелска среда.

Слаби страни:

1. Недостатъчна ефективност на взаимодействието „училище – родители“
2. Относително голям брой извинени отсъствия на учениците.
3. Извинените отсъствия са направени по следните причини:

- здравословни, за които са представени съответните медицински документи;
- семейни, удостоверени със заявление от родител/настойник;

Проблеми:

- Недостатъчно грижи и заинтересованост от страна на родителите.
- Липса на ефективни санкции за родителите.

VI. ПРЕДПРИЕТИ МЕРКИ ОТ УЧИЛИЩЕТО ПО ПРЕВЕНЦИЯ И ОГРАНИЧАВАНЕ НА ОТПАДАНЕТО:

В изпълнение на училищната програма от страна на училището се предприемат мерки, както следва:

- Ранно идентифициране на децата в риск.
- Нови форми за по-голямо ангажиране на родителите.

- Изграждане на качествено партньорство между родители и педагогически специалисти.
- Ефективно включване на училищните и ресурсите на местната общност при реализиране на дейностите за превенция на отпадането от училището.
- Обучение на педагогическия екип да идентифицира и да решава социалните, образователните, поведенческите и други проблеми, които поставят подрастващите в риск от отпадане от училище.
- Разработване и прилагане на обучителни, извънкласни и извънучилищни програми за мотивиране и задържане на децата, консултиране и активна работа със семейството.
- Поддържане на база данни, индивидуално портфолио, индивидуални програми за всяко застрашено дете.
- Разширяване на връзките с извънучилищни институции.
- Административни мерки и работа с институциите за превенция на отпадането:
- Отразяване на движението на учениците, проследяване на преместването, писма от/до приемащите училища и общини по местата на преместване на учениците.
- Наложени санкции от ПС за неизвинени отсъствия.
- Възпитателни мерки за превенция на отпадането.
- Работа с учениците
- Паралелкови дейности и изяви за превенция от отпадане и работа с деца в риск съгласно плановете на класните ръководители.
- Индивидуална и допълнителна работа с учениците с отсъствия – консултации, беседи, възлагане на персонални задачи, стимулиране на положителни постъпки и изяви.
- Включване на учениците в риск от отпадане в извънкласни и извънучилищни дейности – участие в училищни празници, организиране на спортни празници и състезания, екскурзии.
- Прилагане на нови подходи в работата с родителите – алтернативни родителски срещи, активно включване в общи дейности, родителите-партньори на училището.
- Индивидуална работа с родители на застрашени от отпадане деца.

VII. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

1. Ограничаване отпадането от училище и намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система чрез провеждане на целенасочена и ефективна училищна политика и координирани действия и мерки.
2. Осигуряване на институционална подкрепяща среда спрямо ученици в риск от отпадане чрез създаване на положителни нагласи към образователния процес, изграждане на мотивация за посещение на училище и участие в живота на училищната общност.
3. Създаване на подкрепяща среда за учениците в училище.
4. Изграждане на мотивация у подрастващите за ежедневно посещение в училище и участие в живота на училищната общност.
5. Индикатор за постигане – намаляване на неизвинени и извинени отсъствия.
6. Създаване на положителни нагласи към образователния процес.
7. Индикатор за постигане – повишаване успехът на застрашените ученици.

VIII. МЕРКИ (ДЕЙНОСТИ) ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ОТПАДАНЕТО ОТ УЧИЛИЩЕ

1. Своевременно идентифициране на признаците за изоставане в усвояването на учебния материал и застрашеност от отпадане.

2. Изготвяне на ежемесечни отчети от класните ръководители за броя на отсъствията и разговори с училищния психолог за причините, поради които учениците са застрашени от отпадане /ако има такива/.
3. Изработване ежегодно и актуализиране на регистър на застрашените от отпадане деца /отворен документ/.
4. Анализ на постиженията на застрашените от отпадане подрастващи и осъществяване на педагогическа подкрепа от страна на учителите и училищното ръководство /в края на всеки срок/.
5. Провеждане на задължителна, допълнителна, индивидуална и групова работа по съответните предмети, предоставяща възможности за индивидуален темп при усвояване на учебния материал от застрашените ученици, може и чрез участие в проекти.
6. Включване на застрашените от отпадане ученици в извънкласни и извънучилищни дейности в ГЦДОУД.
7. Откриване на силните страни на личността на всеки подрастващ ученик.
8. Развиване на силните страни на личността чрез индивидуална работа с учениците или включването им в групи за извънкласни дейности и занимания по интереси.
9. Осигуряване на публични изяви на учениците с изявени дарби.
10. Осъществяване на ефективен диалог между училището и семействата на застрашените от отпадане ученици.
11. Въвеждане на алтернативни срещи и мотивиране на родителите да посещават планираните родителски срещи.
12. Организиране на кампании, които да стигнат до родителите и настойниците на учениците.
13. Засилване на контрола върху отсъствията и своевременно информиране на родителите.
14. Разпределяне на отговорностите и ангажиментите по отношение на посещаемостта в училище между класните ръководители и родителите.
15. Административни мерки и работа с институциите за превенция на отпадането:
 - Отразяване на движението на учениците, проследяване на преместването, писма от/до приемащите училища и общини по местата на преместване на учениците.
 - Наложени санкции от ПС за неизвинени отсъствия на 5 ученици.
 - Подаване на информация за ученици, допуснали повече от 5 отсъствия по неуважителни причини.
 - Търсене на съдействие от кметове по места за установяване на контакт с родителите по местоживееене и обсъждане на мерки и действия за коригиране поведението на ученика.
 - Контрол на редовността на воденето и отчитането на отсъствията на учениците от учители и класни ръководители, коректно отразяване на отсъствията на учениците в училищната документация.
16. Възпитателни мерки за превенция на отпадането.

Работа с учениците:

- Изготвяне на индивидуална оценка на учениците в риск от отпадане и своевременно включване в училищния регистър на застрашените от отпадане ученици.
- Предприемане на индивидуални мерки и дейности за превенция на ученици в риск на ниво училище.
- Индивидуална и допълнителна работа с учениците с отсъствия – консултации, беседи, възлагане на персонални задачи, стимулиране на положителни постъпки и изяви.

- Включване на учениците в риск от отпадане в извънкласни и извънучилищни дейности – участие в училищни празници, организиране на спортни празници и състезания, екскурзии, участие в патриотичната програма на Община Елин Пелин, съвместни инициативи с библиотеката в с. Мусачево и др.
- Установяване на диалог училище – институции, имащи отношение към проблема и провеждане на съвместни инициативи с МКБППМН, инспектори от ДПС-МВР.

Работа с родителите

- Запознаване на родителите с нормативните актове и училищни документи (ПДУ, мерки и др.), засягащи техните задължения и отговорности, както и дейности по превенция на ранното напускане на училище.
- Прилагане на нови подходи в работата с родителите – алтернативни родителски срещи, активно включване в общи дейности, родителите-партньори на училището.
- Индивидуална работа с родители на застрашени от отпадане деца.
- Работа с педагогически специалисти и непедагогически персонал:
- Изготвени училищни документи, насочени към подобряване на организационно-административната култура на длъжностните лица.

В резултат на изпълнението на програмата през учебната 2022/2023 година може да се направят следните изводи:

- Прилаганите мерки са оказали очакваното възпитателно въздействие и броят на допуснатите отсъствия, както и учениците, носители на отсъствия, е значително по-малък в сравнение с предходните години.
- Повишила се е организационно-административната култура на учителите и класните ръководители по отношение на регистрирането и отчитането на отсъствията на учениците.

IX. МЕРКИ И ПОЛИТИКИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ПОДДКРЕПА НА УЧЕНИЦИТЕ. ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОЗИТИВНА ОБРАЗОВАТЕЛНА СРЕДА

Дейности за реализиране на мерките и политиките	Изпълнител/ и	Срок
1. ПРЕВЕНЦИЯ И ПОДДКРЕПА НА УЧЕНИЦИТЕ. ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОЗИТИВНА ОБРАЗОВАТЕЛНА СРЕДА		
1.1. Изготвяне на анализ и оценка на досегашната училищна програма за превенция на отпадането и намаляване на отсъствията от училище.	комисия	септември
1.2. Приемане на политики и мерки за превенция на отпадането от училище в съответствие с Областната стратегия за ограничаване на отпадането от училище и намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система в област София	ПС	септември
1.3. Сформиране на училищни екипи за подкрепа на личностното развитие на ученици в риск съгласно	Директор	При необходимост през

Дейности за реализиране на мерките и политиките	Изпълнител/ и	Срок
разпоредбите на ЗПУО и Наредбата за приобщаващото образование.		учебната година
<p>1.4. Прилагане на нови подходи в работата с родителите:</p> <ul style="list-style-type: none"> - алтернативни родителски срещи; - индивидуална работа с родители на застрашени от отпадане деца. 	Класни ръководители	През учебната година
1.5. Включване в плана на класните ръководители на дейности за превенция на отпадане и работа с ученици в риск и техните родители.	Класни ръководители	септември
<p>1.6. Включване на учениците в риск от отпадане в специфични училищни дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - за изява на творческия им потенциал – училищни празници, състезания, конкурси и др.; - инициативи, насочени към гражданско, екологично, патриотично възпитание; - свободен достъп до училищна спортна база; - за кариерно ориентиране и консултиране; - за превенция на рисковете и здравословни житейски избори. 	Ръководители на групи, учители	През учебната година
<p>1.7. Създаване на подкрепяща среда за учениците със СОП и условия за приобщаващо образование за ученици в риск от отпадане:</p> <ul style="list-style-type: none"> - изготвяне на планове за подкрепа за личностното развитие на учениците в риск и с ниска мотивация; - консултиране и допълнителна работа; - целенасочена подготовка за НВО и ДЗИ; - недопускане на прояви на агресия и тормоз. 	Учители от училището	През учебната година
1.8. Повишаване обхвата на учениците, включени в ЦОУД и осигуряване на условия за ефективното ѝ провеждане.	Класни ръководители, учител в група	През учебната година

Дейности за реализиране на мерките и политиките	Изпълнител/ и	Срок
1.9. Дейности на ученическо самоуправление, Ученически съвет; привличане в съвместни дейности с насоченост към превенция на отпадането вкл. и по подхода „Връстници обучават връстници“.	Педагогически и съветник, ръководство на ученическия парламент	През учебната година
1.10. Усъвършенстване на работата с ученици, които имат трудности при усвояването на учебния материал чрез консултации, индивидуална работа, допълнително обучение по учебни предмети и др.	Учители от училището	През учебната година
2. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ		
2.1. Повишаване на уменията на педагогическите специалисти за: - работа с ученици с различни обучителни затруднения; - работа с дигитални ресурси; - успешно взаимодействие между училището и семейството.		
2.2. Осигуряване на безплатен транспорт на всички пътуващи ученици.		
2.3. Консултиране на учениците в риск и родителите им относно възможностите за продължаване на обучението във форми, различни от дневна форма на обучение.		През учебната година
2.4. Ежемесечно подаване на информация в НЕИСПУО и ИСРМ за ученици с 5 и повече неизвинени отсъствия.	Класни ръководители Определено длъжностно лице за работа в ИСРМ	До 5-о число на месеца
2.5. Ежемесечно подаване на информация за отсъствията на учениците чрез информационната система на МОН – модул „Отсъствия“.	Директор	До 5-то число на месеца
2.6. Съвместни дейности с Обществения съвет: - провеждане на родителски срещи за запознаване със законовите разпоредби, права, задължения и	Директор, Класни ръководители	През учебната година

Дейности за реализиране на мерките и политиките	Изпълнител/ и	Срок
отговорности на всяка от страните по изпълнение на държавната политика за ограничаване на отпадането от училище и намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система.		
2.7. Контрол по спазване на задълженията на учителите по регистриране на отсъствията на учениците, посещаемостта на учебните часове и извънучебните дейности.	Директор	Ежемесечно
2.8. Контрол по спазване на задълженията на класните ръководители за оформяне и отчитане на отсъствията на учениците.	Директор	Ежемесечно
2.10. Осигуряване на подкрепа на класни ръководители и учители в работата с ученици в риск: - консултации със специалисти и експерти от Д „СП“, МКБППМН, МВР-ДПС и др.	Педагогически и съветник	През учебната година
2.11. Извършване на своевременна оценка на риска от отпадане и адекватна реакция спрямо ученици, застрашени от отпадане.	Класни ръководители	През учебната година
2.12. Уведомяване на институциите (Община, МКБППМН, Дирекция „Социално подпомагане“) за прилагане на законови лостове по отношение на родителите, които не осигуряват присъствието на децата си в училище.	Класни ръководители	При необходимост
2.13. Работа с родителите, които не осигуряват присъствието на децата си в училище: - информирание и консултиране на родителите по изпълнение на задълженията за осигуряване присъствието на децата им в училище, отговорности и превенция; - сключване на споразумение между училището и родителите, в което се фиксират ангажиментите на страните по превенция на отпадането.	Класни ръководители	При необходимост

Х. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

1. Недопускане на ученици, отпаднали от училище или преждевременно напуснали образователната система.
2. Създаване на условия и повишена мотивация за посещение в училище.

3. Подобряване на учебните резултати и осигуряване на своевременна и адекватна образователна подкрепа за развитието на учениците, включително на ученици от уязвими групи.

XI. ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

1. Намаляване на отсъствията по уважителни и неуважителни причини.

- Брой отсъствия в края на срока/учебната година;
- Брой санкционирани ученици за отсъствия;
- Брой ученици с 5 и повече отсъствия по неуважителни причини;
- Брой ученици, положили изпити за определяне на срочна и/или годишна оценка по учебни предмети поради допуснати отсъствия.

2. Подобряване на учебните постижения на застрашените ученици.

- Брой проведени консултации по учебни предмети на застрашени от отпадане ученици.
- Брой проведени срещи с родители на застрашени от отпадане ученици.
- Брой ученици в риск от отпадане, включени в училищни дейности.
- Брой родители, на които е оказана институционална подкрепа